

del que ens envolta i aprendre i valorar el nostre passat ha fet possible l'existència de publicacions i guies que ens acosten a indrets que poden satisfer les nostres curiositats.

Podríem dir que la present publicació d'itineraris per diverses ermites i santuaris de les comarques gironines dedicats a la Mare de Déu és un primer tast del que vol ser la veritable guia dels centres marians de les terres de Girona. L'objectiu de l'autor és publicar quatre guies que englobin les vuit comarques gironines i els quasi 150 espais de les nostres terres dedicats a la Mare de Déu.

Mentre esperem la publicació d'aquests quatre volums que l'autor anuncia, en el present llibre disposem de 24 rutes que ens apropen als santuaris i ermites dedicats a la Mare de Déu a través de les diverses comarques gironines. Cada ruta consta d'una fitxa en la qual trobem informació referent a l'espai arquitectònic de destinació i les diferents maneres d'arribar-hi, és a dir, a peu, en BTT o en cotxe. L'autor tampoc oblidia la informació addicional que pot ser d'interès per al visitant, com els restaurants propers a l'indret, les festivitats i els principals punts d'informació, entre d'altres. El llibre es presenta en format de quadern de viatge, i és que es resisteix que el desem a casa. L'edició de la publicació és manejable i fàcil de consultar, per acompanyar-nos al llarg de les excursions.

En espera de la publicació d'aquestes quatre guies que reuniran tot el paisatge marià de les terres de Girona, us invito a agafar la motxilla i a començar a gaudir del nostre entorn natural i cultural.

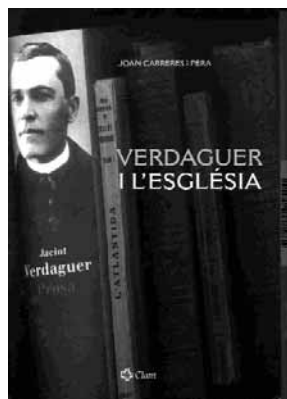
Marta Pi Vázquez

Verdaguer també era capellà

CARRERES PÉRA, JOAN.
Verdaguer i l'Església.
Ed. Claret.
Barcelona, 2007. 142 pàgines.

El 2002 es va celebrar el centenari de la mort de Jacint Verdaguer, la qual va provocar una mobilització popular mai vista a la ciutat comtal. En el centenari del seu òbit, arreu del país, diversos van ser els actes d'homenatge, exposicions i conferències. Joan Carreres fa més de trenta anys que estudia la vida i l'obra de Verdaguer, es va doctorar amb un estudi sobre Josep Maria Capdevila, un altre gran estudiós del poeta, i va aprofundir encara més en el pensament verdaguerià arran d'haver estat custodi del santuari de la Mare de Déu del Mont durant una bona colla d'anys. Sense cap mena de dubte podem assegurar que qualsevol estudi que es vulgui fer sobre la vida i obra de Verdaguer ha de passar necessàriament per la consulta de la biblioteca i

l'arxiu de Joan Carreres, que al llarg dels anys ha aconseguit atresorar una de les millors col·leccions bibliogràfiques i documentals referides al gran poeta. És realment impressionant la tasca recopilatòria en què està immers fa anys, entusiasmat. Com a resultat d'aquest vast coneixement n'ha començat a publicar els primers recopilatoris i estudis. Les 16 làmines que inclou el llibre aquí ressenyat ens donen una idea de l'ingent volum de documentació atresorat per l'autor.

El 2003, també a l'editorial Claret, va publicar l'edició crítica dels seus fulls volanders sota el títol *Els Goigs de mossèn Cinto*, i ara ens ofereix aquest volum retrospectiu de la seva vida i obra, a partir del seu vessant eclesiàstic. S'ha parlat a bastament de la seva obra en un sentit patriòtic amb *L'Atlàntida* i *Canigó* com a grans obres mestres, però Carreres ens recorda que Verdaguer també era capellà, i ens ofereix un estudi del pensament filosòfic i religiós del poeta a través de la seva

obra. Monsenyor Jaume Pujol, arquebisbe metropolità de Tarragona i primat, que prologa el llibre, destaca precisament l'encert d'haver triat com a fil conductor la identitat sacerdotal de Verdaguer.

Un altre gran encert és haver publicat a doble columna les dues versions del poema «Qui com Déu?», amb una acurada edició que permet copsar a primer cop d'ull les variacions d'una a l'altra. La primera versió datada el 1869 contrasta amb la segona, més elaborada estilísticament i evolucionada filosòficament, publicada el 1879 dins *Idil·lis i cants místics*. Carreres no dubta a batejar-lo com el cant espiritual de Verdaguer, un himne a la Creació on es conjuguen fe i mitologia clàssica, la Bíblia i la patristica, una obra que sintetitza com cap altra el doble vessant d'un poeta que era capellà. L'autor s'aproxima a la relació de Verdaguer amb altres homes d'Església, com el pare Claret o el bisbe Morgades, i entre altres episodis vitals s'endinsa en la seva curta però intensa experiència com a capellà de la Transatlàntica, que durant un any el va portar a fer nou travesses intercontinentals fins a Amèrica.

El llibre també recull una primera valoració dels actes del centenari de la seva mort, amb la inclusió d'una interessant relació de les 34 edicions crítiques de llibres verdaguerians editades durant l'any de l'efemèrides, i insereix el pensament i l'obra de Verdaguer

NOGUÉ i PUIGVERT, Pep: *Esmorzem!: Una bona colla de propostes per començar el dia amb alegria*. Girona: Àgora Recordis, 2007, 93 p.

OTERO i ARMENGOL, Iago; BOADA, Martí; RODOREDÀ, Geòrgia: *La Vall d'Olzinelles: Els dominis de l'alzinar i la sureda*. Sant Celoni: Ajuntament de Sant Celoni, 2007, 371 p.

PALAHÍ, Lluís; NOLLA, J. M.; VIVO, David: *De Kerunta a Gerunda: Els orígens de la ciutat*. Girona: Ajuntament de Girona, 2007, 254 p.

PANAREDA CLOPÉS, Josep M.: *Descobrim el Montseny*. Barcelona: PAM, 2007, 112 p.

PASQUAL COSTA, Miquel: *Punt de partida*. Girona: Papers on Demand, 2007, 274 p.

PAUNERO AMIGO, Xavier; CORONA TREVIÑO, Leonel [eds.]: *Sistemas productivos locales en México: Tipología desde la perspectiva europea*. Girona: *Documenta Universitària*, 2007, 234 p.

PLADEVALL i FONT, Antoni: *El general Josep Moragues, heroi i màrtir de Catalunya*. Girona: Diputació de Girona / Ajuntament de Sant Hilari Sacalm, 2007 (2a ed.), 182 p.

PORTELL RIFÀ, Joan: *Serrallada litoral en BTT*. Valls: Cossetània Edicions, 2007 (2a ed.), 142 p.

PRATS PLANAGUMÀ, Lluís; BLASCO FRANCH, Daniel [ed.]: *Els reptes de la formació continuada*. Girona: *Documenta Universitària*, 2007, 99 p.

PUIG i OLIVER, Lluís M. de: *Girona, guerra i absolutisme: Resistència al francès i defensa de l'antic règim (1793-1833)*. Girona: Diputació de Girona / Ajuntament de Girona, 2007, 104 p.

PUIG, Estanis: *Tots els colors de l'Escala: Recull d'articles 2003-2007*. Girona: Mínima, 2007, 186 p.

PUIGBERT, Pere; ESPONELLÀ, Núria: *Un any al camp*. Barcelona: Columna, 2007, 295 p.

en els àmbits socials i culturals de la Catalunya del principi del segle XXI.

David Moré Aguirre

Desmuntant
Álvarez, Bertrana,
Rahola, Ruiz...
i Girona

JUBERT, Joaquim.

Diego Ruiz, Prudenci Bertrana i La locura de Álvarez de Castro. CCG Edicions. Girona, 2007. 326 pàgines.

Diego Ruiz, Prudenci Bertrana i La locura de Álvarez de Castro no és una sola obra; són moltes obres juntes que Joaquim Jubert ha confegit i compilat en un únic volum publicat a la Biblioteca Valvi, per al gaudi d'aquells que volien recuperar justament aquella part del passat gironí. Les xarxes que traça Jubert esdevenen al llarg de la lectura més i més complexes. Si d'antuvi semblava que el llibre havia de començar a desgranar la gènesi de l'opuscle de Diego Ruiz i Prudenci Bertrana publicat el 1910 i titulat, per a escàndol de les forces conservadores i espanyolistes de la ciutat, *La locura de Álvarez de Castro*, el resultat final difereix a bastament del pensament inicial. D'una banda, hom hi troba sengles extenses biografies de Diego Ruiz i Prudenci Bertrana. Encara que no hi ha cap novetat remar-

cable al cos biogràfic dedicat a Bertrana, les sorpreses arriben en abordar el doctor Ruiz. El lector se submergeix en el món d'aventures, embolics, aparences i sobresalts del dit Diego Ruiz, que trasbalsà tota la ciutat de Girona mentre va ser director del manicomi de Salt. I d'ací, se salta a un personatge absolutament desconegut per a qualsevol gironí: Max Bembo, germà de Diego Ruiz, encara més polifacètic i aventurer que el seu germà. La trama d'embolics, d'encreuaments, de camins oposats o paral·lels porta gairebé a tenir la sensació que s'és en presència d'una novel·la. Tanmateix, són fets reals, i el rigor del treball facilita el retorn al primer objectiu: la bogeria d'Álvarez.

Això no obstant, abans d'arribar a esbrinar si era boig o no el gran defensor de Girona el 1809, el lector encara ha de rebre una altra dosi d'informació. En aquest cas, referent a un altre personatge: Carles Rahola. L'intel·lectual gironí apareix en escena ensems amb tota la bateria d'articles de la premsa d'abans i després de la publicació del polèmic opuscle. Sota l'ull de Jubert, la figura de Rahola es torna més nítida, però perd una part de la seva mitificació. És a dir, el pensament de Rahola guanya en exactitud però perd en màgia gironina. És un primer pas, però no pas el darrer. Seguidament, articles, contraarticles, contracontraarticles i rèpliques de contracontraarti-

cles se succeeixen en un reguitzell d'arguments i fins i tot d'insults que palesen l'abast i el to del debat. La dreta gironina responia l'esquerra gironina i ambdues s'enquadraven dins els tòpics que més tard els historiadors els han atribuït canònicament. En el fons, les noves generacions s'enfrontaven definitivament als seus pares i enterraven una part important de la seva xarxa epistemològica, on hi havia, és clar, el mite dels setges de Girona. Però el funeral no es féu ben fet, i el mite –transformat i adaptat– ressorgí un temps més tard de la mà d'aquell Carles Rahola que el 1910 rebutjava tota glorificació i honor dels setges de 1808 i 1809.

Els embolics no podien quedar més ben retratats, gràcies als apèndixs esplèndids que Jubert regala als lectors, on recupera una part important de textos oblidats. Amb tot, el gran regal, l'autèntic regal de Jubert, que ocupa discretament unes quatre pàgines de l'obra, és la seva diagnosi d'Álvarez de Castro. Després de tantes aventures, tants personatges, tantes històries viscudes, tants articles, tants debats, tantes discussions agres entre gent de generacions i ideologies oposades, la diagnosi passa inadvertida, de la mateixa manera que el missatge que tots els lectors potser esperaven de trobar a l'inici de l'obra: el general no era pas boig. Per descomptat.

Borja Vilallonga